

Aprilė

Tas laiškas buvo klaida. Ji tuo neabejojo.

Aprilė dažnai pasvarstydavo, ar gyvendama viena ne per daug laiko skiria apmąstymams. Kad vienai nebūtų liūdna, ji turėjo įprotį viską nuodugniai apgalvoti, pasakoti sau įvairias istorijas, savo balsu užpildyti tuščius kambarius. Taip jos bute gimė daugybė istorijų. Tai buvo jaukus dviejų kambarių butukas trečiame aukšte, griežto stiliaus raudonų plytų name, pastatytame dar dvidešimto amžiaus trečiajame dešimtmetyje, ir Aprilė kartais įsivaizduodavo Didžiosios depresijos laikais čia gyvenusią nedidelę šeimą, veikiausiai stora paklode atitvėrusią dalį svetainės, kad tėvai turėtų bent kiek privatumo. Arba penktajame dešimtmetyje čia įsikūrusią vienišą moterį, dirbusią prie konvejerio viename iš daugybės Sietlo fabrikų ir laukusią iš karo grįžtančio sutuoktinio ar sužadėtinio. O gal vienišą septintojo dešimtmečio raštinės sekretorę kaip iš serialo „Reklamos vilkai“*, pasipuošusią ryškiaspalve suknele ir ryjančią akimis vyrus, užėmusius jos

* Amerikiečių vaidybinis serialas „Mad Men“, 2007.

išsvajotas pareigas, laukiančią, kada pagerės pačios gyvenimas. Visi šie gyventojai turbūt paliko bute savo žymes: neryškius įbrėžimus medinėse grindyse, mažus įskilimus stačiakampėse vonios plytelėse ar įplyšimus senutėliame nurudusiame popieriuje drabužių spintoje ant lentynų. Galbūt kas nors iš tų gyventojų dar tebėra gyvas, tik gyvena kitur ir dabar su nostalgija prisimena metus, praleistus šiame ramiaame Sietlo daugiabutyje su gražiu vaizdu į gatvę, kur pro langą matyti pavasarį pražystančios rausvažiedės vyšnaitės. Kartais Aprilė įsivaizduodavo visų jo gyventojų susitikimą savo butuke – stebuklingą susibūrimą žmonių iš skirtingų laikmečių, trumpam atsidūrusių viename laike, vienoje erdvėje. Turbūt visi pasibaisėtų išgirde, kiek ji dabar moka už nuomą, ir smarkiai nustebtų pamatę, kad senasis popierius ant lentynų taip ir liko nepakeistas. (Ar kas nors apskritai keičia lentynų popierių?)

Tačiau dabar visas Aprilės dėmesys buvo sutelktas ne į senas mielas nublukusias kambario sienas, o į visai naują objektą. Aprilė parašė laišką, nunešė jo gavėjui ir kone iškart pasigailėjo.

Dabar popierinius laiškus mažai kas siuntinėja, tačiau Aprilėi patiko tikri ranka rašyti laišakai ant tikro popieriaus ir išsiųsti ne elektroniniu paštu, o sukurti dailia rašysena, su plačiomis kilpomis ir užraitymais, su gražiai pasvirusiomis raidėmis, tarsi nedideli rašiusiojo esybės žemėlapiai ar portalai į kitą laikmetį, kaip Viktorijos laikų romanai, parašyti parkeriu su dreskiančia plunksna. Deja, ji puikiai žinojo, kad siųsti kai kurių laiškų tiesiog nevalia. Na, turbūt tokių, kuriuose atskleidžiama skausminga paslaptis; tokius verčiau nusinešti į kapus ar patikėti senatvinei beprotystei, kad ir ką tai galėtų reikšti. Nevalia siųsti ir tokių laiškų, kuriuose spontaniškai liejamas įtūžis, prilygstantis mažvaikio isterijos priepuoliams;

pyktis greitai išgaruos, bet visiems laikams liks įamžintas popieriuje. Dar nedera siųsti laiškų su apkalbomis, pramanytomis ar tikromis, ypač su tikromis. Arba laiškų, brūkštelėtų vėlų vakarą ar naktį, prasidedančių žodžiais: „Tu manęs nepažįsti, bet...“ ir galinčių reikšti tik vieną dalyką: slaptą meilę ar susižavėjimą žmogumi, kuris apie tai nieko nežino.

Gaila, bet jos parašytas laiškas buvo kaip tik toks.

Ir nors Aprilė *nesiuntė* laiško paštu, jis vis tiek pasiekė adresatą: vieną gražią ir šiltą, vilties teikiančią gegužės popietę buvo įdėtas į knygą, tiksliau, į Antonio Horovico romaną „Apie šarkų žmogžudystes“*, ir toji knyga numesta prie kitų skaitytų knygų ant rūšiavimo stalo knygyne „Skaityk ir mąstyk“, esančiame vos už dviejų kvartalų nuo ten, kur ji gyveno. Tame knygyne dirbo į ketvirtą dešimtį įžengęs vyrukas – jo vardo Aprilė nežinojo – su netvarkinga, bet jam tinkančia barzdele ir gana miela šypsena, galinčia įkvėpti nepadoriai poezijai. Jo darbas buvo peržiūrėti žmonių suneštas neberekalingas knygas, jas surūšiuoti pagal žanrą ir iškratyti tarp lapų paliktas šiukšles. Aprilė buvo tikra, kad jis ras laišką ir būtinai perskaitys. Jai atrodė, jog vyrukas rimtai žiūri į savo darbą ir yra iš tų, kuriems galėtų patikti paslaptingas anoniminis susirašinėjimas. Nors itin gražus, patrauklios išvaizdos, – akivaizdu, jis ne aktorius, bet tikrai galėtų toks būti, – vaikiną atrodė ramus, mylintis knygas ir galbūt drovokas. Aprilė matė jį maloniai bendraujantį su klientais, o kartą stebėjo, kaip jis kantriai ieško internete kažkokios knygos senyvo amžiaus vyrui, itin skeptiškai žiūrinčiam į kompiuterius. Trumpai tariant, tas vyrukas labai mielas.

* Anthony Horowitz „Magpie Murders“, 2017.

Aprilei patiko mieli dalykai. Pati ji buvo akivaizdi vienišė. Dirbti iš namų iš pradžių jai atrodė labai patogiu, bet netrukus nevalingai tai tapo kasdienybe, ir ji, kaip žmogus, linkęs į introvertiškumą, prisitaikė gal net per daug lengvai. Aną dieną išėjusi pasivaikščioti – ji prisiversdavo išeiti į lauką bent kartą per dieną bet koku oru, net ir purškiant pavasariniam sietliškam lietui, – ūmai susigriebė pernelyg entuziastingai besizavinti megztuku apvilktu šunimi, ir šio šeimnininkė iškart suskubo patraukti savo augintinį kuo toliau nuo jos. Aprilė baiminosi, kad jai veikiausiai pradėjo stigti bendravimo su žmonėmis įgūdžių, betgi kaip nestigs, kai visą laiką būni viena ir su niekuo nesusitinki. Net ir jos kaimynai gyveno lygiai kaip ji: tyliai, ramiai, vieniši ir retai iškišantys nosį į lauką. Aprilė girdėjo jų leidžiamą muziką, žingsnius ir keistus dunkėjimus, bet gyvai matydavo itin retai; kaimynų gyvenimo istorijų nežinojo, užtat pati jų prikurdavo.

Žinoma, ji galėjo prieiti prie to knygyno pardavėjo ir, kaip visi normalūs pirkėjai, pasisveikinti, bet jai galvon šovė mintis parašyti paslaptinę laišką po to, kai vieną vėlų vakarą, įkvėpta neseniai perskaitytos memuarų knygos „Čaring Kroso kelias Nr. 84“*, pažiūrėjo dvi romantines komedijas, sukurtas pagal šį veikalą. Filmuose viskas klostosi be galo sklandžiai, o tie knygoje aprašomi laiškai (Aprilė įsidėmėjo: tarp knygyno pardavėjo ir mėgstančios skaityti moters) buvo tokie nuostabūs, kad kažkodėl vidury nakties tas sumanymas jai pasirodė nepaprastai geras. Kartais sėdėdama tamsoje prie darbo stalo Aprilė pagalvodavo, jog visai neblogai būtų paleisti į pasaulį kokią nors mintį ir laukti, kas bus. Šįryt ji

* Helene Hanff „84, Charring Cross Road“, 1970.

greitai, kol nespėjo apsigalvoti, įmetė laišką į knygą ir dabar, šiltą, ramią ir niūroką popietę, jai darėsi vis sunkiau susikaupti ir imtis tiesioginio darbo.

Netikėtai sučirškęs lauko durų skambutis išgąsdino ir nutraukė mintis. Suprantama, ji nieko nelaukė; iš anksto neišspėjęs ją aplankydamo tik brolis Benas, jis turėjo tokią įprotį, bet šiandien, Aprilė žinojo, jis dalyvauja naujo muziklo aktorių atrankoje, nors Benas neturėjo nei klausos, nei balso. Aprilė priėjo prie durų ir nuspaudė telefonspynės mygtuką.

– Klausau.

– Atvežiau picą... ponui Džeksonui.

– Oi, ji ne man, o kaimynui iš trys šimtai penkto.

Jau ne pirmą kartą picų išvežiotojas supainioja butus. Į pensiją išėjęs ponas Džeksonas, su kuriuo Aprilė kelis kartus buvo trumpai šnektelėjusi namo vestibulyje, užsisakinėdavo picą kiekvieną ketvirtadienį. Jai buvo truputį nesmagu, kad tą žino; turbūt per daug laiko skyrė kaimynų įpročiams tyrinėti.

– Ačiū.

Pro langą Aprilė matė picų išvežiotoją, grįžtantį prie savo mažuko dvidurio automobilio su didžiule plastikine reklamine picos rieke ant stogo. Po darbo namie jo turbūt kas nors lauks, iš anksto susipratęs įkaitinti orkaitę jo atvežtai picai pašildyti, kažkam bus įdomu išgirsti, kaip jam sekėsi, kokių nuotykių patyrė pristatinėdamas žmonėms maistą. Tam žmogui nėra reikalo palikinėti raštelių knygoje, kad galėtų su kuo nors susitikti.

Automobiliukas nuvažiavo.

Taigi... Laiškas parašytas ir nuneštas. Kas bus, jei knygų parduėjas jį perskaitys? Galbūt nieko, pamanė Aprilė, vėl grįžusi prie darbo stalo ir įnikusi į apmąstymus. Suaugusios

moterys, – Aprilė buvo trisdešimt trejų ir nesijautė nei per sena, nei per jauna, – dirbančios iš namų ir atliekančios techninį darbą, turbūt neturėtų įsivaizduoti esančios kaip tos šviesiaplaukės herojės iš Noros Efron filmo. (Aprilės plaukai buvo tikrai ne kaip toje romantinėje komedijoje, o normalios rudos spalvos, nors šukuosena, jos pačios manymu, gražesnė nei Meg Rajan filme „Jums žinutė“^{*}.) Veikiausiai vienvė ir nuobodulys pastūmėjo ją žengti tokį rizikingą žingsnį. Gal iš tiesų ji nėra gera rašytoja? Na, tai, ką parašė, netgi nepavadinai laišku, o tik pastraipa, kurią galbūt reikėjo darsyk perskaityti ir paredaguoti; tai labai trumpa ir visai nejuokinga. Aprilė mėgo perrašinėti tekstus ir juos tobulinti. Šį ilgą nykų vakarą ji būgštavo, kad knygoje paliktas laiškas taip ir liks be atsako. Staiga šovusi mintis turbūt buvo visai kvaila.

Tačiau Aprilei tokios kvailos minties labai reikėjo. Reikėjo, kad gyvenime kas nors pasikeistų. Ji kiauras dienas tūnodavo savo butuke, ilgas valandas dirbdama iš namų nekilnojamojo turto agentūroje (jos pareiga buvo rašyti linksmus elektroninius laiškus potencialiems gyvenamųjų būstų pardavėjams), o vakarais skaitydavo knygas. Ji labai mėgo skaityti; šitaip ji atsiribodavo nuo pasaulio, nustumdavo šalin užgriuvusias bėdas ir išvengdavo viešų susibūrimų. Vaikystėje jai labiausiai patikdavo kelionės į biblioteką; tada ji grįždavo į automobilį su pilnu glėbiu knygų ir įsitaisiusi ant lovos kiauras dienas skaitydavo, kol sutemdavo ir mama pakviesdavo vakarienės. Jai patiko, kaip Fransė Nolan iš „Brukline auga medis“^{***} skaitė knygas ant avarinių daugiabučio laiptų, kaip Džo Marč iš

* Noros Ephron režisuota amerikiečių romantinė komedija „You’ve Got Mail“, 1998.

** Betty Smith „A Tree Grows in Brooklyn“, 1943.

„Mažųjų moterų“^{*} liejo ašaras skaitydama išsiropštusi į medį, patiko, kaip vienoje šeimoje keturios seserys vienodomis tamsiomis suknelėmis ir baltomis prijuostėmis, kiekviena tarsį atlikdama savotišką ritualą, eidavo į biblioteką. Aprilė seserų neturėjo, tik brolių, betgi Benas – jau kita istorija, o knygos jai padovanodavo daug mielų sesių.

Pastaruoju metu ji daugiausia skaitė detektyvus, kuriuose vienišos tyrėjos, moterys-vilkės, kaip ir ji netekėjusios, gyvena keistuose būstuose, prisikrovusios į šaldytuvus visokiausio nesveiko maisto, kažkodėl nuolat išvėldavo į paslaptingas žmogžudystes, bet pasitelkusios dedukciją sėkmingai jas išnarpliodavo. Aprilė įsivaizdavo save, irgi gebančią narplioti kriminalines bylas, juolab kai perskaitė tokią galybę detektyvinių romanų. Tarkim, per *Netflix* pažiūrėjusi visą serialą „Kvieskite akušerę“^{**}, ji buvo įtikėjusi, kad lengvai galėtų priimti gimdymą, jei tik kūdikis neitų sėdmenimis į priekį, tačiau tokios progos dar nepasitaikė. Galbūt tas laiškas – tiesiog mėginimas pačiai sau sukurti nedidelį detektyvą?

Aprilei, kaip ir toms detektyvų herojėms, patiko gyventi vienai, išskyrus tuos atvejus, kai vidury nakties pasigirdus keistiems bumbsėjimams ji pasigesdavo kito žmogaus šalia, tegu tik kelioms akimirkoms. Kartais atrodydavo, jog senas namas sumanė pasiražyti, pramankštinti sustingusius kaulus, ir tada pasigirsdavo keisti garsai – paslaptingi kadaise čia gyvenusių žmonių kuždesiai. Kartais net ir dieną buto grindys imdavo maloniai girgždėti, lyg prisiminusios anksčiau čia aidėjusius žingsnius. Kai buvo labai jauna, Aprilė svajojo gyventi tokiaame bute – po nuosavu stogu, su sudalytais langais

* Louisa May Alcott „Little Women“, 1868.

** „Call the Midwife“, 2012.

ir daugybe knygų. Tačiau dabar jai kartais atrodydavo, jog suaugusio žmogaus gyvenimas bėga kaip tik taip: viena nuo kitos menkai tesiskiriančios dienos tyliai slenka, lydimos ramaus susitaikymo, niekada nevirsiančio laimingu išsvajotu gyvenimu. Kažkada jai atrodė, kad trisdešimt trejų sulaukęs žmogus jau yra solidaus, brandaus amžiaus ir kad iki to laiko ji pati jau bus susikūrusi turtingą ir prasmingą gyvenimą. Na, negali sakyti, kad gyvenimas nenusisekė, tik ją vis dar lydėjo jausmas, lyg kažko ilgėtusi – meilės, įdomesnio darbo, au dringų draugų susibūrimų, ko nors netikėto.

Kaip nuolatinė knygyno „Skaityk ir mąstyk“ lankytoja (prieš keliolika metų Aprilė šį butą pasirinko ne atsitiktinai, ne tik dėl senovinio žavesio, bet ir kad jis arti knygyno; ji nuo vaikystės svajojo kada nors įsidarbinti knygyne), įsitaisiusi kavinukėje ar vaikštinėdama tarp lentynų Aprilė dažnai slapčia dėbčiodavo į tą vyruką, besidarbuojantį prie perskaitytų knygų stalo. Jis buvo dailus, bet elgėsi taip, lyg pats to nežinotų, kartkartėmis vis persibraukdavo pirštais plaukus, juos mįslingai suveldamas. Jos manymu, tas vyrukas ramaus ir malonaus būdo, gal net turintis humoro jausmą. Aprilei patiko, kaip jis juokdavosi iš kolegų pokštų: ne garsiai kvatodavo kaip kiti, o tyliai ir kimiai sukikendavo, dažniausiai kiek pavėluotai, jo kolegoms jau klegenant. Vestuvinio žiedo jis nemūvėjo ir neatrodė, kad su kuo nors iš knygyno darbuotojų artimai draugautų, bent jau Aprilė to nepastebėjo. Suprantama, galbūt ji klysta (jai susidarė įspūdis, jog jis gėjus arba galbūt įsimylėjęs ką nors labai patrauklų, o gal visiškas mulkis, arba gal jam tinka viskas, kas išvardyta), ir mažai tikėtina, kad jis apsidžiaugs jos laiškelio. Tad vienintelis būdas tai išsiaiškinti – pačiai su juo susipažinti, ir Aprilė nusprendė, jog priimtiniausia bus kreiptis

į jį paslaptingu laišku, nei tiesiog prieiti ir užkalbinti. Na, taip ji galvojo vakar, o šiandien jau per vėlu ką nors keisti.

Baigusi darbą Aprilė išjungė ir uždarė kompiuterį, vakarienei nutarė sušveisti tai, kas liko nuo pietų, ir pamėgino nukreipti mintis į kitus dalykus. Pavyzdžiui, kodėl ji, ilgai taupiusi ir nusprendusi nusipirkti išsvajotą baldą ar kokią nors interjero puošmeną, parsinešusi tą daiktą namo pamatydavo, kad jos bute jis jaučiasi kaip per anksti atvykęs svečias, nesmagiai mindžikuojantis ir laukiantis pasirodant kitų garbingų svečių. (Ji turėjo nusipirkusi krėslą, kuris visai nederėjo prie jos antrarūšių baldų iš dėvėtų daiktų parduotuvės; atrodė, krėslas tarsi šalinasi savo kaimynų, kad ir kiek pagalvėlių ji būtų ant jo pridėjusi.) Arba kodėl ji nuolat sulaukia keistų, nesuprantamų žinučių iš žmogaus, bandančio surasti žentą paklydėlį: „Tu privalai grįžti namo. Glorijai tavęs reikia. Vaikai tavęs pasiūlgo.“ Ir ar būtų labai nemandagu paprašyti kaimynės iš trys šimtai trečio buto, kuri lanko tango šokių pamokas, sumažinti leidžiamos muzikos garsą ir galbūt po dešimtos vakaro šokti tik su kojineėmis.

Aprilė pasiuntė Benui žinutę, norėjo paklausti, kaip jam sekėsi.

Kaip atranka?

Jis atrašė iškart, kaip visada:

Nekaip, jiems reikėjo dainuojančių.

Aprilė tyliai suprunkštė ir paskubomis sumaigė: „Juk ten miuziklas!“, bet tuoj pat ištrynė ir pasiuntė tik širdelę.

Vakaras praėjo ramiai, kaip ir visi vakarai iki šiol, lyg atskiri vienos ilgos grandinėlės nareliai. Grandinėlė graži, tik jai

reikėtų pakabučio. Arba dar ko nors. Vėl vakarą lovoje skaitydama naują detektyvą Aprilė nesiliovė galvojusi apie laišką, gulintį knygyne ant stalo vos už poros kvartalų nuo jos daugiabučio, apie kampelį, tarsi į nežinią ištiesta ranka kyšanti iš storos knygos kietu raudonos ir juodos spalvų viršeliu. Detektyviniai romanai žavūs tuo, kad juose kuriamos paslaptingos istorijos visada greitai išnarpliojamos, gal tik ne visada taip, kaip tikėtasi.